

ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԽՈՍՔԸ՝ ՈՒՂՂՎԱԾ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԹԵՄԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎԻՆ
(Մայիս 1980)

Գերաշնորհ սրբազան առաջնորդ, ուխտապահ հոգևոր սպասավորներ
և հարգարժան պատգամավորներ,

Տիրոջ ողորմությամբ ահավասիկ կգտնվինք ձեր մեջ, Մայր Աթոռ Սուրբ
Էջմիածնեն անձամբ բերելու ձեզի բոլորիդ Մեր սիրո ողջույնը և հայրա-
պետական օրհնությունը:

Ձեզի կրեքենք մահ Մեր գնահատանքը, անցնող շրջանին ձեր ծավա-
լած եկեղեցաշեն գործունեության համար ու Մեր չերմ մաղթանքները որ
ձեր այս համագումարը մշակելիք նոր ծրագրերով և ապագա ձեռնարկնե-
րով բեղուն գործունեության նոր շրջանի մը սկիզբը հանդիսանա:

Մեր ներկայությունը այստեղ ձեր մեջ կխորհրդանշե Հայաստանյայց
Առաքելական Սուրբ Եկեղեցվո մեկությունը, անբաժանությունը և հայ հա-
վատացյալ ժողովուրդի հոգևոր միությունը Մայր Եկեղեցիով, աստվածա-
կառույց Սուրբ Էջմիածնի օրհնության ներքև:

Հայ ժողովուրդի պատմական ճակատագիրն է եղած, իր կամքեն ան-
կախ ու իր կամքին հակառակ, ցրված ապրիլ աշխարհի հեռու ճամբաներու
վրա, տակավին յոթներորդ դարեն սկսյալ: Հայ ժողովուրդը անցյալի մեջ
դարեր շարունակ չէ ունեցած ազգային ինքնիշխան պետություն, չէ ունե-
ցած տնտեսական և ռազմական ուժ, չէ ունեցած հուսալի բարեկամներ ու
զինակիցներ:

Հայ ժողովուրդը գրեթե իր ամբողջ պատմության ընթացքին, իր գո-
յությունը, իր ինքնությունը, իր հոգիի ազատությունն ու անկախությունը
պահպանելու համար ապավինած է իր քրիստոնեական հավատքին, իր
Մայր Եկեղեցիին, իր ազգային դպրության և մշակույթին:

Հայ ժողովուրդը եկեղեցի ժողովուրդ է, հայ ժողովուրդը մշակույթ ժո-
ղովուրդ է: Մեր փոթորկահույզ պատմության վճիռն է այս: Եվ մեր հավա-
տավոր ու մշակութաստեղծ ազգը այդ վճիռը վերածած է փառքի տիտղո-
սի: Այս անցավոր աշխարհի վրա հայ ժողովուրդը ապրած է ու մաքառած՝
կյանքի ոգեկան այս ըմբռնումով:

Միով և երախտագիտությամբ հրատարակում ենք Վեհափառ Հայրապետի երկու
առաջամները, որոնք պիտի ընթերցվին ԱՄՆ-ի հայոց արևելյան թեմի պատգամավո-
րական ժողովում և հոգևորականաց համագումարում:

Նորին Սուրբ Օծությունը առողջական պատճառներով չկարողացավ անձամբ ներկա
լինել այդ ժողովներին և արտաամենկ հայրապետական էր խոսքը:

Այժմ «Էջմիածին» ամսագրի սույն համարում հրատարակում ենք Հայոց Հայրապետի
բովանդակույթի և հոգեշեն այդ երկու պատգամները:

ԽԱՐ.

Այսօր ալ, թեև փոխված են ժամանակները և աշխարհի պատկերը, փոխված են մեր ազգային կյանքի ներքին ու արտաքին պայմանները և հեռանկարները, բայց խորքին մեջ պատմությանն նույն վճիռն է կախված մեր ազգային երկնակամարին վրա, հատկապես սփյուռքի հայության կյանքին վրա, սփյուռք՝ որ կենդանացնէ գրեթե կեսը մեր ամբողջ ազգության: Եվ աշխարհը որու մեջ կապրի հայ սփյուռքը, փոթորկահույզ է ու ակեղծ, ինչպես անցյալի մեջ, այնպես ալ այսօր:

Մեր ազգի մեծագույն դեմքերեն մին, վերջին դարու Հայ Եկեղեցւոյ բազմավաստակ հովվապետը Մաղաքիա Օրմանյան պատրիարք, իր կոթողակն գործերէն մեկուն՝ «Ծոհք և խօսք»-ի մեջ, իր ժամանակի Հայ Եկեղեցւոյ կյանքը կամանեցնէ նաւի մը՝ փոթորկված ծովի մը ալիքներուն վրա, և կըսէ՝ իմ ուժերես վեր էր փոթորիկը դադրեցնել, իմ միակ ջրածն այն եղաւ որ մոլեգնած ալիքներու ընդմեջէն մեր Եկեղեցւոյ նաւը այնպես առաջնորդել, որ ան չխորտակվի իր ժողովուրդին հետ մեկտեղ:

Այսօր ևս, սփյուռքի մեր Մայր Եկեղեցին ու ժողովուրդը կապրին փոթորկված աշխարհի մը ալիքներուն վրա: Նույնիսկ մեր մայր երկիրը որ, փառք Աստուծոյ, հեռու է նման փոթորկումներէ իր արդի խաղաղ ու ապահով պայմաններուն մեջ, սակայն չենք գիտեր ի՞նչ կըլլա անոր ճակատագիրը, եթէ համաշխարհային նոր փոթորիկ մը սանձազերծվի: Ուղիղ և արդար կըլլա հետևաբար որ այսօր ալ մենք, իբրև Եկեղեցի և իբրև Հայ Եկեղեցւոյ պատասխանատու առաջնորդներ, ղեկավարվինք հոգեւոյս Օրմանյան պատրիարքի իրապաշտ, պայծառ, քաջակորով դատողությամբ:

Անցյալի դառն փորձությունը երբեք մտահան չընելով, մեր բոլոր առողջ ուժերը մեկտեղենք, այսօր մեր ունեցածը պահել պահպանելու համար անվնաս, ամբողջ ու ապահով:

Հեռու մեզմէ և սփյուռքի հայ կյանքի սահմաններէն ամեն տեսակ անխոհեմ ու անհավասարակշիռ ձգտումներ: Արտասահմանի հայ կյանքի մեջ երբեմն կդրսևորվին երևույթներ, որոնք կմղեն Մեզ հաստատելու թէ կան տակաւին հայ մարդիկ և նորաբույս խմբավորումներ, որոնք արդի ապրող ու շնչող իրական Հայաստանը մոռցած, Հայաստանի անունը կհոլովեն, անոր ճակատագիրը սակարկությանց առարկա դարձուցած միջազգային շուկաներու վրա:

Մեր այս մտահոգությունները բնական է չեն վերաբերիր ձեզի, չեն վերաբերիր ձեր թեմական-եկեղեցական կազմակերպություններուն ու անոնց գործունեության:

Այնուամենայնիւ մղվեցանք ձեր առջև Մեր սիրտը բանալ, եզրակացնելու և ընդգծելու համար թէ արտասահմանի հայ կյանքը, անհրաժեշտ, անհետաձգելի և իրագործելի մեկ նպատակ ունի, այն է՝ պահպանել իր ազգային ինքնությունը՝ իր քրիստոնեական հավատքով, իր մայրենի լեզվով ու մշակույթի արժեքներով, իր հայրենաբաղձ զգացումներով:

Սփյուռքի հայությունը ուրիշ հարց չունի որ այս ժամանակաշրջանին իրագործելի լլա: Եվ տխուր պիտի լլար եթէ մեր ժողովուրդը ստուգապես անիրագործելի ծրագիրներուն զոհեր այսօր իրագործելի կենսական իր առաքելությունը:

Այս կնշանակէ՝ Հայաստանյայց Առաքելական Մայր Եկեղեցի, հայ դպրություն և Սուրբ Էջմիածին: Ահա մեր օրերու հրամայականը և իրագործելին:

Դուք, իբրև թեմական-եկեղեցական կազմակերպություն, կոչված եք

այս առաքելության, օժանդակ ունենալով ձեր եկեղեցիներու կողքին գործող՝ կրթական, դաստիարակչական միությունները:

Այս առաքելության են կոչված, Մեր կարծիքով, նաև այլ հայկական մշակութային-քարտիարական կազմակերպություններ, մանավանդ, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը՝ ազգապահպան մեծագույն հայկական միությունը, հայ սփյուռքի տարածքի վրա:

Մենք կոչ կուղղենք ձեզի հետևաբար, հավատարիմ մնալ մեր բազմադարյան պատմության փորձով նվիրագործված հրամայականին, որ է՝ պահպանել հավատքը, լեզուն և մշակույթը մեր ազգին: Այս կնշանակե ավելի ու ավելի զորացնել մեր Մայր Եկեղեցին, ավելի ընդարձակել հայ վարժարաններու ցանցը, ավելի տարածել լույսը հայ մշակույթի արժեքներուն: Նոր սերունդները պետք է դաստիարակել այս ոգիով, ծրագրված ու նախատեսաբար աշխատանքով:

Հայ հավատացյալը որ երկրի մեջ ալ բնակի աշխարհի վրա, կրոնական իր պատկանելիությամբ հավատարիմ զավակն է միևնույն Հայ Առաքելական Եկեղեցիին, իսկ քաղաքական առումով հավատարիմ քաղաքացին է իր բնակած երկրի:

Այս պատվերները կու տանք ձեզի քաջ գիտնալով թե դուք կրոնա-մշակութային դաստիարակչական ձեր գործունեությունը լայնորեն ու անկաշկանդ կերպով կրնաք ծավալել այս երկրին մեջ, մնալով միաժամանակ հաղորդակից ամերիկյան մշակութային կյանքին, իբրև երկու մշակույթներու պատկանող քաղաքացիներ:

Իրավ հասկցված ու խոր ապրված մշակույթները զիրար չեն խանգարեր, ընդհակառակը, կրնան նույնիսկ զիրար հարստացնել: Մենք գիտենք թե այս տեսակետեն բարենպաստ պայմաններ ստեղծված են Միացյալ Նահանգներու մեջ, և կմնա որ դուք հետզհետե առավել արդյունավետությամբ կարողանաք օգտվիլ այդ պայմաններեն:

Եկեղեցին հայկական, Քրիստոսի Ավետարանի պլաներեն մին Արևելքի սահմաններու վրա, Եկեղեցին հայկական, ամենավավերական ու ամենահերոսական Եկեղեցիներեն մին, որ մեր օրերուն վերածնունդ կապրի, Եկեղեցին հայկական, հոգեկան մխիթարությունն ու հարստությունն է հայ ազգին:

Եկեղեցին հայկական, սիրելիներ, ձեր Եկեղեցին է, ձեր կյանքի լույսն է, ձեր հոգիներու փրկության լատեն է: Սիրեցեք զայն, զորացուցեք զայն, փառավորեցեք զայն:

Սուրբ գրական Արարատը վկա, Սուրբ Էջմիածնի հազարամյա քարերը վկա, վասն հավատոց և վասն հայրենյաց հերոսական մեր պատմությունը վկա, թե նաև մեր օրերու փոթորիկներու ընդմեջեն, ան պիտի շարունակե իր հաղթական հոգևոր երթը դեպի նոր հեռատուններ սրևոտ, ի փառս Փրկչին մեր Հիսուսի Քրիստոսի և ի պարծանս հավատավոր ազգիս հայոց:

Արդ, հրավեր կկարդանք ձեզի բոլորիդ՝ բարեջան հոգևոր եղբայրներ Մեր, և հարգարժան պատգամավորներ, որ առավելալ եռանդով ու նվիրումով ձեր գործոն ու շինարար մասնակցությունը ընծալաբերեք, ի ծաղկումն ու զորացումն Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո և ի պանծացումն անոր նվիրական առաքելության:

«Քանզի ո՞վ է մեր յոյս կամ խնդության կամ պառկ սպարձանաց մերոց, եթե ոչ դուք ի ՏԵՐ՝ առաջի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի նորա գալստեանն: Զի դուք էք փառք մեր և խնդության» (Ա. Թեա. Բ 19—20): Ամեն: